

STÓRU MÁLINI MANGLA

Samgonguskjalið hjá sitandi samgongu var liðugt 14. september 2015 og undirskrivað dagin eftir. Tað merkir, at sitandi stjórn er næstan komin í helvt á sínum skeiði. Í øllum førum er hetta onnur ólavsøkurøða av fýra møguligum, áðrenn val skal verða aftur.

SÓLVIT E. NOLSØ

SOLVIT@SOSIALURIN.FO

Eitt samgonguskjal kann líknast við eina arbeidsætlan hjá eini samgongu. Tað sigur, hvat tey vilja hava burturúr komandi fýra árin og hvørji mál, tey hava sum høvuðsmál. Tí verður tað eisini brúkt sum ein mátistokkur uppá, hvussu væl samgongan hevur klárað seg. Trúgví ikki ein fer heilt skeivur, tá tað verður sagt, at henda samgongan vann seinasta val, tí tey høvdu ein boðskap um at stinga eina øðrvísi politiska kós út í kortið. Við teirra egnu orðum, so vildu tey, at valdið og virðini skuldu út til fólkið. Við øðrum orðum, virðini í samfelagnum skuldu forðeilast øðrvísi.

Til tess at røkka hesum máli, hevði samgongan stungið út í kortið nakrar nýskipanir, nøkur aðalmál, ið tey ætlaðu sær at røkka beinavegin. Samgonguskjalið endurspeglar eisini stóru ætlaninar, ið vunnu teimum valið, tí tað eru stór mál, ið tey hava sett sær fyri.

Høvuðsmálini eru:

Nýskipan í fiskivinnuni

Stjórnarskipan og mál á føroyskar hendur

Lætti til lág- og miðallønt

Fólkatal og fólkatalssamansetingin

Haldførur og sjálvberandi búskapur

Pensjónsnýskipan

Menningarætlan fyri heilsuverki

Ferð á grøna orku

Lagt afturat av okkum: Samkynt hjúnarband

Tað er eitt sindur ójavnt hvussu tað hevur hilst við teim einstøku málunum. Sumt er komið væl ávegis, sumt er partvíst avgreitt, annað er ikki komið á mál enn.

Vit hava drigið eitt sindur samanum fyri at royna at geva eina mynd av, hvussu arbeidslagið hjá hesi samgonguni hevur verið higartil.

Fiskivinnunýskipanin – Stóri knúturin

Nýskipanin er ikki avgreidd enn. Hon skuldi fyrri tingið til aðru viðgerð í summar, men Páll á Reynatúgu valdi at steðga viðgerðini, ið skal takast upp aftur á ólavsøku. Hetta er torførasta málið hjá samgonguni og fer at krevja dygdargott politiskt handverk um tað skal fáast ígjøgnum.

Samgongan setti sær fyri at loysa trupulleikan við fiskivinnuni, sum hevði ligið óloystur í tíggu ár. Loyvini ganga út á nýggjárinum og ein skipan má koma áðrenn tað tíð, ella verður verandi skipan endurnýggjað í fimm ár afturat. Hetta málið er tað málið, sum hevur fingið nógv mesta umrøðu. Samgongan fór undir hesa stóru verkætlan við

góðum treysti, men tað vísti seg at gerast torførari enn tey høvdu sæð fyri sær. Uppskotið, sum nú liggur í vinnunevndini, er ein stór slaking í mun til tær ætlanir, sum samgongan hevði sett sær fyri.

Tað vísti seg at gerast ógvuliga torført at fáa eina semju í samgonguni um ein felags leist. Tað sá hjartari út eftir at samgongan hevði brúkt eitt vikuskifti í Suðuroy, men tá samanumkom var semjan ikki størri enn so, at Páll á Reynatúgvu kendi seg noyddan at senda tingið í heim, tí semja var ikki í samgonguni í fiskivinnunýskipanini og vandi var fyri, at uppskotið fall.

Stjórnarskipan og mál á føroyskar hendur – Ósemjan, sum bíðar

Tað er heldur ikki nógv hent við stjórnarskipanini. Hinvegin er gjørt klárt til at loftrúmið og persóns- familju og arvarættur skal yvirtakast. Útlendingamál er ein størri biti at yvirtaka og tað er heldur ikki klárt enn, men fundir hava verið millum donsku og føroysku myndugleikarnar. Nakrir spurningar skulu enn svarast áðrenn ein politisk støða skal takast.

Eftir ætlan skuldi stjórnarskipanin til fólk

kvøðu í ár, men tað bleiv broytt til flaggdagin í 2018 í staðin. Málið skal ígjøgnum lögtingið áðrenn og síðani skal tað liggja í minst seks mánaðir áðrenn tað kann til fólkakvøðu. Tað vil siga, at málið skal verða avgreitt úr tinginum í seinasta lagið 25. oktober. Við øllum øðrum, sum samgongan hevur fyri og við tí ósemju, sum mann veit er millum flokkar um stjórnarskipanina, so er ósannlíkt, at fólkakvøðan verður 25. apríl.

Lætti til lág- og miðallønt – Skjótt avgreitt

Samgongan var skjót úti og broytti skattastigan. Serliga tey, ið forvinna undir 235.000 fingi á góðan av tí. Eisini var gjørt eitt familjuiskoyti til tær familjur, ella stakar upphaldarar, ið hava torført at fáa endarnar at røkka saman. Umframt tað blivu 500 krónur lagdar afturat lestrarstuðlinum eins og stuðulin nú verður givin alt árið, heldur enn 10 mánaðir um árið.

Hetta er kanska tað, ið samgongan er komin frægast burturúr. Átøk blivu gjørd beinaveig, sum tað var lovað í valstriðnum. Enn eru manglar. Bústaðarmarknaðurin er enn ógvuliga torførur at koma inná hjá teimum, ið eru fíggjarliga sperd. Bústaðarmarknaðurin er eisini ógvuliga einstáttaður. Bústaðir hevur fingið víðari heimildir at at fíggja sítt virksemi, men enn er ov stutt tíð fráliðin at tað skal muna nakað enn.

Fólkatal- aldurs og kynssamanseting – Skjót átøk framd

Fólkatalið veksur enn í Føroyum, men tað eru so nógvar og samansettar orsøkir til tess, at tað er eingin einstakur politikari ella politiskur flokkur, sum kann taka sær heiðurin av tí. Samgongan setti sær fyri at gera íløgur í útbúgving og gransking. Harumframt skuldu lestrarbýur og lestraríbúðir skuldu gerast. Eisini skuldi barsilsskipanin gerast liðiligi og barnsburðarfarloyvi skuldi leingjast.

Útbúgving og gransking er ikki broytt nevnivert. Glasir bleiv samtykt í undanfarnu samgongu, men ein samd fíggjarnevnd hevur játtað at hækka játtanina til Glasir, tí verkætlanin gjørdist dýrari enn

væntað. Lestrarbýurin og lestraríbúðirnar eru heldur ikki gjørdar enn. Tað verða lestraríbúðir gjørdar ymsa staðni í Havn, men tað er annahvørt eitt privat átak ella samstarv millum Tórshavnar kommunu og Bústaðir.

Barsilsskipanin er broytt og longd. Fyrr var barsilstíðin 38 vikur, nú er hon 44 vikur. Eisini er inngjaldið hækkað, so tað nú er 0.71% av tinni inntøku. Pápar kunnu heldur ikki geva mammuni ein part av síni barsilstíð.